

ZOOLOGICKÉ DNY

Olomouc 2020

*Sborník abstraktů z konference
6.-7. února 2020*

Editoři:

BRYJA Josef, KURAS Tomáš, TUF Ivan H., TKADLEC Emil

Pořadatelé konference:

Ústav biologie obratlovců AV ČR, v.v.i., Brno

Katedra ekologie a životního prostředí, Přírodovědecká fakulta UP, Olomouc

Česká zoologická společnost

Místo konání: Přírodovědecká fakulta UP, 17. listopadu 12, 771 46 Olomouc

Datum konání: 6.-7. února 2020

Řídící výbor konference:

Bryja J. (Brno)

Drozd P. (Ostrava)

Horsák M. (Brno)

Kaňuch P. (Zvolen)

Křištín A. (Zvolen)

Macholán M. (Brno)

Munclinger P. (Praha)

Pekár S. (Brno)

Pižl V. (České Budějovice)

Řehák Z. (Brno)

Sedláček F. (České Budějovice)

Stanko M. (Košice)

Tkadlec E. (Olomouc)

Zukal J. (Brno)

Organizační výbor konference:

Bryja J.

Krausová B.

Kuras T.

Losík J.

Mazalová M.

Tkadlec E.

Tuf I.H.

Weber L.

BRYJA J., KURAS T., TUF I.H. & TKADLEC E. (Eds.): Zoologické dny Olomouc 2020. Sborník abstraktů z konference 6.-7. února 2020.

Vydal: Ústav biologie obratlovců AV ČR, v.v.i., Květná 8, 603 65 Brno

Grafická úprava: BRYJA J.

1. vydání, 2020

Náklad 450 výtisků.

Doporučená cena 150 Kč.

Vydáno jako neperiodická účelová publikace.

Za jazykovou úpravu a obsah příspěvků jsou odpovědni jejich autoři.

ISBN 978-80-87189-32-0

PROGRAM KONFERENCE

	Posluchárna 2.001 – aula	Posluchárna 2.005	Posluchárna 2.006	Posluchárna 5.007
Čtvrtek 6. února 2020				
09.00–09.20		Oficiální zahájení (2.001 – aula, streaming do učeben 2.005, 2006, 5.007)		
09.20–10.10		Plenární přednáška (2.001 – aula, streaming do učeben 2.005, 2.006, 5.007)		
10.10:10.30		Coffee break, Poster session		
10.30–12.30	Speciace a fylogeografie savců	Ornitologie: prostorová ekologie	Maliakologie	Ochrana a management bezobratlých
12.30–13.30		Oběd – menza		
13.30–15.00	Velcí savci v krajině	Ornitologie: ekologie a evoluce	Arachnologie	Entomologie: evoluce hmyzu
15.00–15.30		Coffee break, Poster session		
15.30–17.30	Návrat velkých šelem	Evoluce a životní historie obratlovců	Evoluční genetika bezobratlých	Ekologie hmyzu I
17.30–18.15		Poster session		
18.15–19.00		Plenární přednáška (2.001 – aula, streaming do 2.005, 2006, 5.007)		
19.00–24.00		Společenský banket – 5. a 6. patro budovy PFF		
Pátek 7. února 2020				
9.00–11.00	EvoDevo (09:00–9:45) Evoluční genetika obratlovců (09:45–10:45)	Diverzita, ekologie a ochrana savců	Herpetologie	Ekologie hmyzu 2
11.00–11.30		Poster session		
11.30–13.00		Oběd – menza		
13.00–14.15	Drobní savci a patogeni	Ornitologie: stanoviště a mortalita	Chiropterologie	Evoluce a ekologie bezobratlých
14.15–15.00		Coffee break, Poster session		
15.00–15.30		Oficiální ukončení a vyhodnocení studentské soutěže (2.001 – aula, streaming do učeben 2.005, 2.006, 5.007)		

Registrace bude probíhat po oba dny konference od 8.00 hodin. Změny programu vyhrazeny!

Podzimní migrace netopýrů přes Červenohorské sedlo v Jeseníkách

LUČAN R.K. (1), LUČANOVÁ A. (1), BARTONIČKA T. (2), HADRAVA J. (1)

(1) *PřF UK, Praha*; (2) *PřF MU, Brno*

Červenohorské sedlo v Jeseníkách představuje významný migrační koridor pro létající živočichy. Od r. 2016 zde v období srpen–začátek listopadu, tedy v období, kdy u netopýrů dochází k dramatickému zvýšení prostorové aktivity spojeného s migrací na zimoviště, probíhá kontinuální monitoring jejich letové aktivity s využitím automatického záznamníku echolokace (Echo Meter SM2+, Wildlife Acoustics) a každodenních celonočních odchytů standardizovanou metodikou. V letech 2016–2019 zde bylo v rámci tohoto výzkumu zaznamenáno přes 200 000 echolokačních sekvencí min. 17 druhů a odchyceno 694 jedinců 19 druhů netopýrů. Na základě tohoto materiálu a série doprovodných meteorologických parametrů se během přednášky pokusíme popsat sezónní dynamiku letové aktivity celého společenstva i jednotlivých druhů, zhodnotit efekt počasí na intenzitu migrace a v neposlední řadě srovnat výpovědní hodnotu obou použitých metod pro dlouhodobější monitoring meziročních změn početnosti této modelové bioindikáční skupiny živočichů.

PŘEDNÁŠKA

Čolek dravý v České republice: revize rozšíření a genetická variabilita populací

MAČÁT Z. (1), JABLONSKI D. (2), REITER A. (3), JEŘÁBKOVÁ L. (4), RULÍK M. (5), MIKULÍČEK P. (2)

(1) *Správa NP Podyjí*; (2) *Univerzita Komenského v Bratislavě*; (3) *Jihomoravské muzeum ve Znojmě*; (4) *Agentura ochrany přírody a krajiny, Praha*; (5) *Univerzita Palackého v Olomouci*

Přítomnost čolka dravého v ČR je udávána od roku 1997. Studium širšího regionu Znojemska a rozložení jednotlivých populací velkých čolků však bylo jen okrajově studováno. V rámci desetiletého výzkumu bylo revidováno více než 60 lokalit na Znojemsku. Během těchto akcí byly na 38 lokalitách s výskytem velkých čolků odebrány tkáňové vzorky z 300 jedinců, které byly analyzovány pomocí mtDNA a mikrosatelitů. Na základě dřívější poznatků z části území byla predikována hybridní zóna mezi čolkem dravým a čolkem velkým. Výsledky našich analýz potvrdili její přítomnost a doplnili detailní informace o průběhu hybridní zóny, o její šířce a pravděpodobném původu. Čolek dravý na našem území obývá oblast Národního parku Podyjí a lokality vzdálené maximálně 5 km severně od hranic parku. Lokality ležící severněji již patří do ca 15 km široké hybridní zóny a populace v nejsevernější části regionu jsou pak složeny z jedinců čolka velkého. Analýza mtDNA čolků z daného regionu zaznamenala přítomnost dalšího druhu, čolka dunajského. Stejně jako ve studii z minulosti byla doložena přítomnost

mtDNA čolka dunajského u jedinců, kteří byli pomoci jaderné DNA určeni jako čolek dravý nebo hybridi. Tento stav je možné hodnotit na základě několika scénářů v době postglaciálního šíření druhů. Populace velkých čolků v jižní části ČR (Znojemska) představují genetickou mozaiku jaderných a mitochondriálních genomů tří druhů. Z hlediska studia hybridních zón a postglaciální rekolonizace území je Znojemska nejen díky velkým čolkům zajímavou oblastí pro studium fluktuace a udržení hybridních zón.

PŘEDNÁŠKA

Vliv kormorání kolonie na společenstva pavouků a sekáčů v NP Kurská kosa v Litvě

MACHAČ O. (1,2), IVINSKIS P. (3), RIMŠAITĖ J. (3)

(1) Katedra ekologie a životního prostředí, PřF UP, Olomouc; (2) Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, regionální pracoviště Východní Čechy, SCHKO Železné hory; (3) Nature Research Centre, Vilnius, Lithuania

V hnízdních koloniích kormoránů dochází k ukládání velkého množství trusu a zbytků potravy, které jsou bohaté na živiny. Tato nahromaděná hmota vede ke zvýšení koncentrace živin a snížení pH půdy, což ovlivňuje stromy, vegetaci a také společenstva epigeických bezobratlých. V národním parku Kurská kosa na pobřeží Baltského moře v Litvě se nedaleko obce Juodkrante nachází velká hnízdní kolonie kormorána velkého (*Phalacrocorax carbo*), kde každoročně hnízdí stovky kormoránů. Materiál pavouků a sekáčů byl nasbírán metodou zemních pastí v letech 2012–2014 na čtyřech plochách: kolonie s hnízdicími kormorány, neobsazená kolonie, kde kormoráni hnízdili minulé sezóny, opuštěná kolonie s mrtvými stromy a pokročilou sukcesí a několik let stará kolonie s obnoveným podrostem. Celkem bylo získáno 4654 jedinců pavouků a 443 jedinců sekáčů. Pavouků bylo získáno celkem 79 druhů z 13 čeledí a 9 druhů sekáčů z 3 čeledí. Eudominantním druhem pavouka na všech plochách byl slíďák *Trochosa terricola*, dalšími dominantními druhy pavouků byly *Diplostyla concolor*, *Ozyptila praticola*, *Pachygnatha listeri* a *Zelotes subteraneus*. U sekáčů byly dominantní druhy *Leiobunum rotundum* a *Phalangio opilio*. Počty druhů pavouků byly na jednotlivých plochách podobné, lišilo se však zastoupení druhů a jejich početnost. Pod obsazenou hnízdní kolonií a v nedávno opuštěné kolonii s primární fází sukcese převažovaly světlomilné druhy lovcí bez sítí, v opuštěných koloniích s pokročilou sukcesí zejména lesní druhy lovcí s pomocí sítí. U sekáčů preferovaly primární sukcesí v koloniích zejména druhy méně mobilní (*Nemastoma lugubre*) či světlomilné (*P. opilio*), zatímco v opuštěných koloniích s podrostem dominovaly druhy vázané na vegetaci a stromy (např. *L. rotundum*).

PŘEDNÁŠKA